

IRODALOM.

Schack Béla dr. és Vincze Frigyes dr.: A kereskedelmi oktatásügy fejlődése és mai állapota Magyarországon, a külföldi kereskedelmi oktatásügy történetének vázlatával. Bp., 1930. Franklin-Társulat. (448 l. számos illusztrációval.) — Ára 10 F.

Ez a szépen kiállított hatalmas kötet a társszerzőknek a Magyar Tudományos Akadémia által 1914-ben a Kereskedelmi Csarnok Széchenyi-díjával, illetőleg dícsérettel kitüntetett pályamunkáiból keletkezett, melyeknek nyomtatásban megjelenését akkor a világháború és a nyomában járó nehéz viszonyok gátolták meg. Most két esemény tette időszerűvé a mű kiadását: egyfelől a felső kereskedelmi iskolát végzettek szövetségeinek 1930-ban Budapesten megtartott VI. nemzetközi kongresszusa, másfelől pedig századik évfordulója annak, hogy 1930-ban megnyílt az első hazai mindennapos kereskedelmi iskola, Bibanco Gyula Emánuel pesti háromosztályú magániskolája. Azonban nem eredeti alakjukban kapjuk meg a pályaműveket, hanem egymással összeegyeztetve és Magyarországról szóló részében az 1914 óta lefolyt jelenségekkel kibővítvé. Azonfelül kihagyták a szerzők a pályatétei második feléről, a kereskedelmi oktatás terén szükséges reformokról szóló részeket, mert az 1914-ben javasolt intézkedések egy része azóta már megvalósult, de meg azért is, mert kerülni akartak minden szubjektivitást.

A mű két, egymással csak külsőleg összefüggő részre tagolódik. Az első részben Vincze Frigyes a szaknevelési gondolat fejlődését tárgyalja a modern szakoktatásügynek a XIX. század közepe táján bekövetkezett kialakulásáig. Ez a könyvnek kétségtelenül legbecsesebb része. Szerzője a szakirányú nevelés jelenségeinek kutatását az ókor kultúrnépeinél kezdi, a Hoangho vidékén, az Eufrates és Tigris mélyföldjén és a Nílus völgyében; folytatja India és Fönícia, a görögök és Róma kereskedelmének jellemzésével; aztán végigvezeti az olvasót Bizánc, az arabok, az olasz városok, a Hanza és az újkor kereskedőképzetésén a múlt század közepéig. Előadásában a kereskedelmi oktatás története egybeolvad a kereskedelem és a kereskedelmi tudományok történetével. Magyarországra vonatkozólag kiemeli azokat a nagy érdemeket, melyeket a kegyes-tanítórend a reáliák, kivált a számtan és a könyvvitel tanításának az iskolákban való meghonosításával szerzett; külön fejezetben közli a magyar üzleti nyelv fennmaradt emlékeit; részletesen ismerteti a kereskedelmi oktatás és szakirodalom szerény kezdeteit hazánkban, melyeket a Bibanco—Hampel-féle első mindennapos kereskedelmi iskola alapítása tetőzött be. Sajnálni kell, hogy Vincze Frigyes műve csak idáig terjed és hogy nem a jelenkorig folytatta. Hiszen az igazi kereskedelmi szakoktatás csak a legújabb időben alakult ki és az áttekintés annak igen változatos, országonként más-más irányú fejlődésén bizonyára több tanulságot nyújtott volna, mint a régmúlt időbeli nyomok feltárása.

A könyvnek második része a magyar kereskedelmi oktatásügy történetét tartalmazza 1857-től 1930-ig. Szerzője *Schack Béla*, ezen kérdésnek alapos ismerője, aki már több könyvet írt róla és akinek csak bővítenie kellett ezeket az újabb fejlemények adataival. Minden bírálatot mellőzve, szinte krónika-szerűen ismerteti a hazai kereskedelmi oktatásügy összes intézményeinek fejlődését és jelen állapotát. Kezdi az 1857-ben megnyitott Pesti Kereskedelmi Akadémiával, mellyel hosszan és részletesen foglalkozik, mert ez a legrégebb középfokú, sőt egykor főiskolai jellegű kereskedelmi tanintézetünk mintegy keresztszertben megmutatja egész kereskedelmi oktatásügyünk fejlődését. A többi felső kereskedelmi iskolát sommásan tárgyalja. Ismerteti tantervük fejlődésének összes fázisait, közli rendtartásukat és egyéb rájuk vonatkozó szabályzatokat, 1929/30. tanévi statisztikájukat és költségvetésüket. Ugyanezt teszi a kereskedő tanonciskolák, a női és egyéb szaktanfolyamok, a kereskedelmi főiskolák, az egyetemi közgazdaságtudományi kar kereskedelmi szakosztálya és a kereskedelmi iskolai tanárképzés tekintetében. Schack Béla művének értékét a történetírás szempontjából az a körülmény csökkenti, hogy a sok szervezeti és vizsgálati szabályzatot egész terjedelmükben közli, miáltal csaknem Rendeleték Tára lesz belőle. Azt hiszem, hogy a magánvizsgálatra bocsátás iránti folyamodás, az érettségi vizsgálaton való kérdezés és osztályozás formalitásai, a fővárosi tandíjfokokozatok és sok egyéb alárendelt jelentőségű, csak ideig-óráig érvényes intézkedés megemlítés nélkül maradhatott volna, mert vajmi kevés közül van a hazai kereskedelmi oktatásügy történetéhez és részletes közlésük a lényegyet elhomályosítja.

Mindamellett örömmel állapítom meg, hogy a szerzők értékes munkát végeztek, könyvüket mindenkinek ajánlhatom, aki a hazai kereskedelmi oktatásügy multjáról és jelenéről akar tájékoztatást szerezni. *Suppan Vilmos.*

Herodek Károly: A vakok Braille-rendszerű írásának ismertetése (teljes és rövidített írásban) és a könyvtár jegyzéke. Budapest, 1931. A Vakok József Nádor Kir. Orsz. Intézetének kiadása. VII., Ajtósi Dürer-sor 39. (N. 8-r., 109 l.) — Ára 1 P.

Szerencsétlen vak embertársaink szomorú sorsának enyhítésén fáradozó, lelkes emberbarát legújabb megnyilatkozása ez a könyv. Első része általános ismertetést nyújt a Braille-írás elsajátítására és leckékben sorolja fel a pontrendszerű írás megtanulásának módozatait. A második rész — az előbbinek alapján — a rövidített Braille-írással foglalkozik. A harmadik rész a vakok könyvtárának katalógusát foglalja magában.

Az utóbbi a legértékesebb része a könyvnek. Itt van összefoglalva a sok, fáradságos és emberszerető munka gyümölcse. Ezeket az értékes irodalmi termékeket mind látók írták le a vakok pontbetűivel, miáltal a szegény vakok szomorú és nehezen múló perceit kellemessé tudják tenni.

Aki ráér, emberszeretőbb munkát alig végezhet, mintha a vakok számára egy-egy jó könyvet lemásol. Ennek akár propagálója lenni Herodek legújabb könyve.

Eltes Mátyás.